

Necrologies

Membres numeraris

Pere Bohigas i Balaguer

(20.02.1901 - 27.02.2003)

El dia 27 de febrer de 2003 l'Institut d'Estudis Catalans va haver de lamentar la mort del senyor Pere Bohigas i Balaguer, membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. El senyor Josep Moran i Ocerinjauregui, membre de la Secció Filològica, féu un breu recordatori a l'inici del Ple del dia 7 d'abril, que reproduïm a continuació.

Pere Bohigas i Balaguer, un dels filòlegs erudits més sòlids i importants de la cultura catalana contemporània, traspasat el 23 de febrer de 2003, nasqué a Vilafranca del Penedès l'any 1901.

Ell s'enorgullia molt del seu origen vilafranquí, i en certa manera es considerava continuador de l'obra d'un altre vilafranquí i erudit il·lustre, Manuel Milà i Fontanals. Molt aviat, cap als anys 1917-1918, va iniciar la seva tasca científica, vinculat a l'Arxiu d'Etnografia i Folklore Popular de Catalunya, i, posteriorment, amb mossèn Higiní Anglès, a l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya*. Havent estudiat a la Universitat de Barce-

lona, es doctorà el 1924 amb la tesi *Los textos españoles y gallego-portugueses de la demanda del Santo Grial*, publicada el 1925.

El 1926 anà a París, on amplià els seus coneixements al Collège de France i a l'École Pratique des Hautes Études, i després també anà a Anglaterra, on continuà la tasca empresa del *Repertori de manuscrits catalans*, que continuà fins a l'any 1931. Seguidament fou nomenat professor de paleografia a la Universitat (Autònoma) de Barcelona, on exercí fins al 1939, i on tingué alumnes que serien il·lustres, com Salvador Espriu i Bartomeu Rosselló-Pòrcel. També fou professor de l'Escola de Bibliotecàries, alhora que esdevenia conservador de manuscrits i de la secció de reserva de la Biblioteca de Catalunya, llavors sota la direcció de Jordi Rubió i Balaguer, càrrecs aquests que ocupà, amb una interrupció forçosa a la postguerra, fins a la seva jubilació. De l'activitat anterior a la Guerra Civil hem d'assenyalar el seu *Cançoner popular català*, el primer volum del qual, imprès el 1938, fou destruït per les autoritats franquistes d'ocupació. Aquesta obra fou editada sencera el 1983 per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

A més de la seva feina quotidiana i abnegada a la Biblioteca de Catalunya i l'Escola de Bibliotecàries en temps difícils i de resistència cultural, feina realitzada sempre amb discreció i eficàcia, i del seu mestratge en els Estudis Universitaris Catalans clandestins de la postguerra, que impartia a casa seva, Pere Bohigas portà a terme una activitat científica considerable, que li reportà un bon prestigi internacional.

No és fàcil de resumir en poques paraules, com escau ara, la seva obra, que ha estat reportada en altres ocasions. Simplement em referiré als camps científics més importants de la seva activitat, tal com van ser ordenats en el volum d'homenatge i gratitud que per celebrar el seu centenari l'any 2001 li va dedicar el nostre Institut, amb el títol *Mirall d'una llarga vida: A Pere Bohigas, centenari*. (Vegeu també Joana Escobedo, «Retrat d'un col·lega comú: Pere Bohigas i Balaguer», *Llengua & Literatura*, núm. 12 (2001), p. 517-520.)

I. En primer lloc la *Bibliologia*. La història del llibre fou una de les ocupacions predilectes de Pere Bohigas, que de fet no abandonà mai. A més de la seva obra més famosa en aquest camp, *La ilustración y la decoración del libro en Cataluña*, publicada en tres volums entre 1960 i 1967, podem assenyalar entre altres treballs seus importants, *El libro español (ensayo histórico)* publicat el 1962 i *La introducción de la tipografía en España*, del 1966.

II. *Sobre manuscrits*. Bohigas, col·lector com hem dit des de molt jove dels manuscrits catalans que es troben a les biblioteques europees, ultra els treballs del *Repertori* a què ens hem referit, féu moltes altres contribucions en aquest camp, amb estudis ben pertinents, sobre la Bíblia en català, cançons de gesta, viatges, profecies, cròniques, etc., recollits en el llibre *Sobre manuscrits i biblioteques*, de 1985.

III. *Obra filològica i literària catalana*, que és el capítol més important de la seva producció. N'assenyalarem, com a mostra, en primer lloc la seva gran edició de les *Poesies* d'Ausiàs Marc i els *Tractats de cavalleria*, obres publicades a «Els Nostres Clàssics» per un altre amic i col·lega seu, Josep M. de Casacuberta; els *Miracles de la Verge Maria* (1956) a la «Biblioteca Catalana d'Obres Antiques», que ell mateix dirigí; *El «Letorari» de fra Joan Basset*, publicat el 1983 al volum III de la miscel·lània dedicada al seu amic i company de sempre Ramon Aramon i Serra; *La Faula* de Guillem de Torroella, en col·laboració amb Jaume Vidal i Alcover, publicat el 1984, i *Lírica trobadoresca del segle XV* (1988).

Hem de dir que, com pertoca a un bon filòleg, Pere Bohigas era també un bon lingüista, romanista, i en aquest sentit ens ha deixat obres ben interessants com *La llengua de Jacme i Pere March* (1969) o *La llengua del cançonier d'Estanislau Aguiló* (separata de: *Estudis Romànics*, vol. XVI, 1971-1975).

IV. Pere Bohigas fou, així mateix, un hispanista excel·lent, i a aquesta ciència va dedicar treballs ben importants com *Orígenes de los libros de caballería* (1949), *La novela caballeresca, sentimental y de aventuras* (1951), i *De la comedia a la tradición de Calisto y Melibea* (1957), a més de la seva tesi doctoral sobre el Grial a què ens hem referit.

Com a reconeixement de la seva activitat, l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes el nomenà conseller el 1979 i li dedicà tres volums d'homenatge (*Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, núm. III, IV i V, 1981-1982).

Cal assenyalar també que, durant la seva llarga vida i fins que tingué forces, fou un assistent assidu a tots els congressos i els col·loquis dedicats a la cultura catalana. Recordo en aquesta ocasió d'haver assistit juntament amb ell i la seva esposa, Mercè Martí i Piera (traspassada dos dies abans d'ell), al festival de la cançó i poesia valenciana que se celebrà al claustre de la Universitat de València el 1986 en ocasió del Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana, i que, folklorista com era, contemplava les actuacions d'aquest festival amb molta atenció.

Pere Bohigas es va relacionar molt aviat amb l'Institut d'Estudis Catalans, sobretot per la seva vinculació a la Biblioteca de Catalunya. Fou un dels primers membres que hi va ingressar en la postguerra, concretament el 13 de juny de 1942, i un dels puntals de la represa d'activitats durant la postguerra. De 1962 a 1989 fou president de la Secció Filològica, és a dir durant vint-i-set anys. També fou membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1958); el 1990 la Generalitat de Catalunya li va atorgar ben merescudament la Creu de Sant Jordi i el 1983 la Medalla Narcís Monturiol en reconeixement dels seus mèrits.